

ASIA

Virheelliset muutoksenhakuohjeet hankinta-asiassa

KANTELU JA SEN TAUSTA

Kantelija on kantelussaan 16.12.2014 arvostellut kaupungin keskusarkistonhoitajan menettelyä lainmukaisen valitusosoituksen saamisessa julkisista hankinnoista annetun lain (jatkossa hankintalaki) soveltamisalaan kuuluvassa asiassa.

Kantelun ja oikeuskanslerinviraston markkinaoikeudesta pyytämän markkinaoikeuden päätöksen 10.4.2015 mukaan kaupunki oli julkaissut hankintailmoituksen ikä-ihmisten ja kehitysvammaisten kuljetuspalveluista vuosille 2014–2016 ja optiona vuosille 2016–2017.

Kaupungin perusturvalautakunta oli 12.6.2014 § 51 tekemällään hankintapäätöksellä valinnut kantelijan yrityksen palveluntarjoajaksi reitille 4. Perusturvalautakunta oli 25.9.2014 § 86 tekemällään päätöksellä hylännyt kilpailutukseen osallistuneen toisen yrityksen hankintaoikaisuvaatimuksen ja pysyttänyt 12.6.2014 tekemänsä hankintapäätöksen.

Kaupunginhallitus on 6.10.2014 § 282 tekemällään päätöksellä päättänyt otto-oikeuden käytämisestä perusturvalautakunnan päätökseen 25.9.2014.

Samassa kokouksessa kaupunginhallitus on 6.10.2014 § 286 tekemällään päätöksellä päättänyt hylätä kantelijan tarjouksen tarjouspyyntöä vastaamattomana, peruuttaa, oikeastaan poistaa, perusturvalautakunnan päätöksen reitin 4 osalta, ratkaista asian uudelleen ja valita kilpailevan yrityksen reitin 4 asiakaskuljetuksiin.

Avoimessa menettelyssä kilpailutetun hankinnan ennakoitu arvonlisätön kokonaisarvo on EU-hankintailmoituksen mukaan ollut noin 250.000–300.000 euroa.

Kantelun mukaan kaupunginhallituksen päätökseen 6.10.2014 § 286 oli virheellisesti liitetty valitusosoitus hallinto-oikeuteen. Kantelijan saatua tietää valitusosoituksen virheellisyydestä hän oli ottanut yhteyttä keskusarkistonhoitajaan, jolta oli saanut valitusosoituksen markkinaoikeuteen. Markkinaoikeuden yhteystiedot olivat kuitenkin olleet uudessa valitusosoituksessa virheelliset. Kantelija oli käynyt uudelleen keskusarkistonhoitajan luona, joka ensin oli kertonut, että yhteystiedot on tarkistettu markkinaoikeuden internetsivuilta, mutta myöntänyt, että yhteystietojen tarkistuksesta oli jo aikaa.

SELVITYS

Kaupunginhallitus on antanut kantelun johdosta selvityksen 27.4.2015. Selvitykseen sisältyy keskusarkistonhoitajan oma selvitys asiassa.

Keskusarkistonhoitaja on todennut, että hän on virheellisesti liittänyt kaupunginhallituksen päätökseen 6.10.2014 § 266, oikeastaan § 286, kuntalain mukaisen valitusosoituksen hankintalain mukaisen hankintaoikaisun ja muutosvaatimusohjeen sijaan.

Selvityksen mukaan kantelija oli 31.10.2014 jättänyt oikaisuvaatimuksen kaupunginhallituksen hankintapäätökseen ja ilmoituksen valituksen jättämisestä markkinaoikeudelle. Samassa yhteydessä kantelija oli ilmoittanut, että markkinaoikeuden yhteystiedot olivat väärin.

Selvityksen mukaan syynä ensimmäisen virheellisen valitusosoituksen liittämiseen päätökseen 6.10.2014 on ollut se, että keskusarkistonhoitaja ei ole osannut soveltaa hankintalakia ja kuntalakia oikein. Lisäksi markkinaoikeuden yhteystieto oli tallennettu valmiiksi kaupungin asianhallintajärjestelmän asiakirjapohjiin. Asianhallintajärjestelmä oli uudistettu keväällä 2012, jossa yhteydessä markkinaoikeuden osoitetiedot oli tarkistettu. Tämän jälkeen markkinaoikeus oli muuttanut, mutta osoitteenmuutos oli jäänyt päivittämättä järjestelmän pohjatietoihin. Selvityksen mukaan osoitetiedot on nyt korjattu ja keskusarkistonhoitaja perehtyy tulevaisuudessa entistä tarkemmin eri lakien muutoksenhakuohjeistukseen.

VASTINE

Kantelija on antanut vastineensa hankitusta selvityksestä.

RATKAISU

Arviointi

Perustuslain 2 §:n 2 momentin mukaisesti julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon taakeet turvataan lailla.

Julkisista hankinnoista annetun lain 74 §:n 1 momentin mukaan hankintayksikön on liitettävä tekemäänsä päätökseen valitusosoitus, jossa selostetaan, miten asia on mahdollista saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi, hankintayksikön yhteystieto 88 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta varten sekä ohjeet oikaisukeinon käyttämisestä (*oikaisuohje*), joissa selostetaan, miten ehdokas tai tarjoaja voi saattaa asian uudelleen käsiteltäväksi hankintaoikaisuna. Saman lain 74 §:n 2 momentin mukaan valitusosoituksen ja oikaisuohjeen antamiseen ja korjaamiseen sovelletaan

muutoin, mitä niistä valituksen osalta hallintolainkäyttölain (586/1996) 3 luvussa ja oikaisuohjeen osalta hallintolain (434/2003) 7 luvussa säädetään.

Hankintalain 80 §:n 1 momentin mukaan hankintayksikkö voi itse poistaa virheellisen päätöksensä tai peruuttaa muun hankintamenettelyssä tehdyn ratkaisun, jolla on oikeudellisia vaikutuksia ehdokkaiden tai tarjoajien asemaan, ja ratkaista asian uudelleen (*hankintaoikaisu*), jos päätös tai muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu perustuu lain soveltamisessa tapahtuneeseen virheeseen. Saman lain 80 §:n 2 momentin mukaan päätöksen tai ratkaisun korjaaminen ei edellytä asianosaisen suostumusta. Päätöstä tai ratkaisua ei kuitenkaan voida korjata hankintaoikaisuna, jos hankintasopimus on tehty.

Markkinaoikeudesta saadun tiedon mukaan kantelija on valittanut kaupunginhallituksen hankintapäätöksestä 6.10.2014 § 286 markkinaoikeuteen, joka on hylännyt kantelijan valituksen päätöksellään 10.4.2015.

Kaupungin keskusarkistonhoitaja on selvityksessään todennut liittäneensä virheellisen valitusosoituksen kaupunginhallituksen hankintapäätökseen 6.10.2014 § 286.

Selvityksen mukaan keskusarkistonhoitajalla on ollut epätietoisuutta hankintalain ja kuntalain soveltamisessa.

Totean, että kunnan ja sen viranhaltijoiden ja työntekijöiden tulisi riittävällä tasolla hallita tehtäviinsä liittyvä lainsäädäntö tehtäviensä lain- ja asianmukaiseksi hoitamiseksi. Kunnilla on mahdollisuus saada julkisiin hankintoihin liittyvää neuvontaa myös Suomen Kuntaliitolta.

Hankintalain mukaisesti hankintapäätökseen on liitettävä paitsi valitusosoitus, jossa selostetaan, miten asia on mahdollista saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi, myös ohjeet oikaisukeinon käyttämisestä (*oikaisuohje*), joissa selostetaan, miten ehdokas tai tarjoaja voi saattaa asian uudelleen käsiteltäväksi hankintaoikaisuna. Tällöin kysymys ei siis ole kuntalain mukaisesta oikaisuvaatimuksesta, vaan hankintalain mukaisesta hankintaoikaisusta.

Pidän moitittavana sitä, että korjatessaan ensimmäistä kertaa virheellistä valitusosoitusta keskusarkistonhoitaja ei ollut noudattanut edelleenkaan riittävää huolellisuutta, vaan korjatussakin valitusosoituksessa oli ollut virheellisyyksiä, eikä hankintalain mukaista hankintaoikaisuohjetta ollut ilmeisestikään myöskään liitetty hankintapäätökseen.

On huomattava, että jos alkuperäistä hankintapäätöstä muutetaan siten, että hankintamenettelyn lopputulos muuttuu hankintaoikaisun käsittelyssä, tulkitaan tehty päätös uudeksi hankintapäätökseksi, joka käynnistää asiassa uuden muutoksenhakuajan ja käytettävissä ovat samat oikeussuojakeinot (hankintaoikaisu ja valitus markkinaoikeuteen) kuin alkuperäisenkin hankintapäätöksen osalta. Tämä koskee niitä tarjoajia, joiden asemaan uusi hankintapäätös on vaikuttanut.

Kaupunginhallituksen päätös 6.10.2014 § 286 on ollut uusi hankintapäätös. Kaupunginhallituksen päätöksen perusteella reitin 4 osalta tarjouskilpailun voittaja ei olekaan ollut kantelijan toiminimi, vaan kilpaileva yritys. Nähdäkseni hankintalain mukainen oikaisuohje olisi tullut liittää uuteen hankintapäätökseen hankintalain mukaisen valitusosoituksen lisäksi.

Kantelija on kantelun kohteena olevasta kaupungin virheellisestä menettelystä huolimatta voinut käyttää muutoksenhakuoikeuttaan, eikä hänelle ole tullut oikeudenmenetyksiä asiassa.

Toimenpiteet

Kuntalain mukaisesti kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta.

Saatan edellä esittämäni näkemykset hankintalain soveltamisesta keskusarkistonhoitajan lisäksi kaupunginhallituksen tietoon.

Kantelu ei ole johtanut muihin laillisuusvalvonnallisiin toimenpiteisiini.

Kantelun liitteet palautetaan ohessa.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Pulkkinen